Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

Paweł Kłos
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
ORCID: 0000-0002-9517-8199
pawel.klos@umcs.pl

Mediacja w systemie prawnym Organizacji Narodów Zjednoczonych[1]

STRESZCZENIE

Międzynarodowy porządek prawny jest pierwszym, w którym możemy zaobserwować zastosowanie mediacji jako instytucji prawnej. Wzorem dla współczesnych podmiotów prawa jest działalność w przedmiocie mediacji prowadzona przez Organizację Narodów Zjednoczonych. Podmiot charakteryzuje się mnogością regulacji normatywnych oraz podejmowaniem akcji informacyjnych i promocyjnych w zakresie mediacji. Płaszczyzny działania ONZ obejmują m.in. interwencje w spory polityczne, międzynarodowe i krajowe, spory handlowe, spory wewnętrzne, determinując tym samym promediacyjną działalność ONZ w trzech sferach działalności: 1) działalność mediacyjna pod kierunkiem Departamentu Spraw Politycznych i Budowy Pokoju ONZ. Obejmuje prowadzenie mediacji z wykorzystaniem osoby Sekretarza Generalnego ONZ jako mediatora. Wykonywanie mediacji jest ukierunkowane na rozwiązywanie sporów międzypaństwowych i wewnątrzpaństwowych; 2) działalność Komisji ONZ ds. Międzynarodowego Prawa Handlowego (UNCITRAL), Zespół II: Arbitraż i koncyliacja / Rozwiązywanie sporów. To komórka ONZ specjalizująca się w wykorzystywaniu mediacji do opanowywania sporów handlowych w różnych konfiguracjach podmiotowych; 3) Organizacja Narodów Zjednoczonych zatrudnia dziesiątki tysięcy ludzi wywodzących się z różnych narodowości, kultur i działających na różnym terenie. Ten obszar jest właściwy dla działalności Ombudsmana w ramach świadczonych usług mediacyjnych. Podmiot zajmuje się środowiskiem wewnętrznym organizacji, rozwiązuje spory, w tym w drodze mediacji pomiędzy pracownikami ONZ.

Słowa kluczowe: Organizacja Narodów Zjednoczonych; mediacja; Ombudsman; UNCITRAL; DPPA; HLAB

WPROWADZENIE

Każda zorganizowana społeczność, zamieszkująca określone terytorium lub działająca na określonym terytorium, charakteryzuje się celami działania, które mogą godzić w prawa innych podmiotów, naruszając ich suwerenność. Sprzeczność interesów występuje również wewnątrz społeczności, jest nieuniknioną konsekwencją stosunków międzyludzkich, a przez to także prawnych. Spory o różnym podłożu mają konsekwencje w polityce[2] i bezpośrednie przełożenie w tak ważnych aspektach, jak stosunki narodowościowe, handel czy polityka migracyjna, cła itp. Niewątpliwie człowiek, przyjmując coraz bardziej skrystalizowane struktury organizacyjne, znacząco formalizuje wszystkie znane od wieków formy postępowania, two-

[1] Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) to organizacja międzynarodowa mająca swą siedzibę w Nowym Jorku, powstała 24 października 1945 r. na podstawie Karty Narodów Zjednoczonych (KNZ), podpisanej 26 czerwca 1945 r. w San Francisco.

[2] Polityka jest tu rozumiana podmiotowo jako „jedna ze sfer aktywności ludzi dążących do osiągnięcia celów, realizacji planów, spowodowania określonego rezultatu lub doprowadzenia do, zamierzonego najczęściej, stanu rzeczy. Jest zatem dziedziną czynności ukierunkowanych, mających doprowadzić do pojawienia się skutków ponadjednostkowych, mających zbiorowy, grupowy ogólnospołeczny lub publiczny charakter" (S. Wróbel, *Polityka i proces polityczny*, [w:] *Wprowadzenie do nauki o państwie i prawie*, red. B. Szmulik, M. Żmigrodzki, Lublin 2010, s. 244). Rozumienie polityki jako sfery aktywności łączy się z sytuacją decyzyjną, w jakiej znajduje się podmiot podejmujący decyzję. Tu przyjmuję podział sytuacji decyzyjnej A. Korybskiego, Z. Szeliga i M. Żmigrodzkiego na: zdeterminowane, częściowo określone, czyli losowe, niepewne i konfliktowe. Zob. H. Komarnicki, *Decyzje polityczne i proces decyzyjny*, [w:] *Wprowadzenie do nauki…*, s. 293.

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38
Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

rząc instytucje prawne[3]. Wyznacza też normy postępowania i włącza je do systemu prawnego poprzez ujęcie w obowiązującym prawie. Opisane prawnie zachowanie musi być zgodne z wartościami wyznawanymi przez społeczeństwo czy grupy społeczne[4]. Powstaje tym samym możliwość przyjęcia zachowań dla członków grupy, a zarazem ogranicza się liczbę zachowań przeciwnych, sprzecznych z przyjętym systemem wartości. Pomiędzy społeczeństwami i grupami społecznymi występują jednak znaczne różnice dotyczące oceny codziennych stosunków, potrzeby nadrzędności oraz zwierzchności terytorialnej. Dochodzi do tarć ze względu na różnice poszczególnych systemów wartości, przyjmujących często formę przemocy fizycznej.

Odpowiedzią na to zjawisko jest rozwój kultury prawnej, skierowanie się w stronę nielitygacyjnych form rozwiązywania sporów umożliwiających skuteczne wpływanie na świadomość prawną[5]. Przejawem powyższego jest instytucja prawna mediacji, która charakteryzuje się wspieraniem przez podmiot trzeci negocjacji zwaśnionych stron, udrażnianiem komunikacji. Celem mediacji jest zrozumienie stanowiska zarówno strony drugiej, jak i własnego, a także konstruktywne prowadzenie rozmów w kierunku wyboru najlepszego dla obu stron rozwiązania. Dyskurs i związana z nim umiejętność argumentacji tworzy możliwość rozwiązania antagonizmów bez użycia siły. Recypowanie mediacji do porządków prawnych dało ważny instrument w powiększaniu pakietu narzędzi służących rozwiązywaniu sporów w świetle obowiązującego prawa. Udział podmiotu trzeciego w negocjacjach, niemającego kompetencji władczych, dał możliwość przyjęcia przez wszystkie strony zgłaszające akces w rozmowach planu działania i reguł zachowania. Mediator, a powinna to być osoba mająca poważanie wśród negocjujących, stoi na straży procedury oraz dobiera tematy rozmów w sposób umożliwiający dojście do ewentualnego porozumienia.

Artykuł ma cechy deskrypcji teoretycznej o dużym stopniu ogólności. Celem było zebranie materiału dotyczącego instytucji mediacji wykonywanej przez Organizację Narodów Zjednoczonych w trzech opisanych poniżej sferach. W opracowaniu wykorzystano analizę publikacji naukowych oraz dokumentacji ujawnionej na stronach internetowych, dostępnych za pośrednictwem ONZ – począwszy od Karty Narodów Zjednoczonych, przez szereg rezolucji, raportów i zestawień statystycznych, aż po przewodniki wydane przez ONZ na przestrzeni kilkudziesięciu lat.

UWAGI OGÓLNE

Wiek XX był areną dwóch wielkich konfliktów zbrojnych o zasięgu ogólnoświatowym oraz wielu mniejszych. W tym okresie powołano również organizacje międzynarodowe mające wpływać na politykę międzynarodową i wewnętrzną państw członkowskich w kierunku zacho-

[3] Zob. informacje o wielowiekowej historii mediacji w ujęciu tabelarycznym: A. von Hertel, W. Vovsik, R. Fischer, J. Wiese, *Verhandlungstechnik und Konfliktmanagement durch Roger Fisher*, www.mediation-dach.com [dostęp: 18.09.2019].

[4] Grupy stworzone ze względu na rodzaj łączących członków grupy stosunków społecznych. Zob. Z. Ziembiński, *Życie społeczne i jego formy*, [w:] *Kompendium wiedzy o społeczeństwie, państwie i prawie*, red. M. Kordela, Warszawa 2011, s. 25.

[5] Mediację traktuję również jako proces edukacyjny uczestniczących w niej podmiotów. Wśród uczestników mediacji następuje zwiększenie kompetencji, w tym w zakresie prawnym, co w konsekwencji ma prowadzić do wzrostu świadomości prawnej.

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

wania pokoju. Działalność podmiotów, najpierw Ligi Narodów, a następnie Organizacji Narodów Zjednoczonych, miała zapobiegać powstawaniu nowych i łagodzeniu już istniejących sporów oraz konfliktów zbrojnych na świecie, występowaniu głodu i kryzysów ekonomicznych. Wczytując się w art. 1 Karty Narodów Zjednoczonych, zauważamy, że w zakresie podstawowych celów ONZ znajduje się utrzymanie pokoju oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu współpracy pomiędzy narodami, obejmujące również zagadnienia gospodarcze i kulturalne. W dobie szybkiego rozwoju technologii oraz zmian w strukturach społecznych i państwowych Organizacja Narodów Zjednoczonych, aby realizować swoje cele, musi dostosowywać formy swojej działalności do wymogów następujących po sobie czasookresów[6]. Problematyka stanowiąca podstawę działalności ONZ to m.in. prawa człowieka, konflikty zbrojne, handel międzynarodowy, ochrona zdrowia, kultura, edukacja i wiele innych.

Sytuacja geopolityczna współczesnego świata wymaga reakcji adekwatnej do pojawiających się problemów, takich jak zmiany klimatyczne, nowe i zmieniające się struktury polityczne, sztuczna inteligencja[7]. Problemy te będą miały znaczący wpływ na sytuację światową w ujęciu priorytetów przedmiotowych oraz zmienność podmiotową. Potrzebna jest instytucja prawna o wysokim stopniu skuteczności, której użycie spowoduje prawdopodobieństwo rozwiązania sporu[8]. Podejmując decyzje strategiczne, powinno zostać utrwalone, iż w pierwszym rzędzie próbujemy rozwiązać spór, a nie go rozstrzygnąć na korzyść jednej ze stron, przyczyniając się tym samym do satysfakcji wszystkich stron zaangażowanych w sytuację sporną.

Organizacja Narodów Zjednoczonych dysponuje wieloma środkami oddziaływania, włącznie z reakcją Rady Bezpieczeństwa o charakterze wojskowym (misje pokojowe). W praktyce, wskutek rozbieżności celów politycznych stałych i czasowych państw członkowskich Rady Bezpieczeństwa ONZ, wykorzystanie instrumentów negocjacyjnych ma podstawowe znaczenie. Jedną z form działania ONZ jest mediacja, której zastosowanie ułatwia na-

[6] Podstawowe cele ONZ ustanowione są w art. 1 Karty Narodów Zjednoczonych (Dz.U. 1947, nr 23, poz. 90), choć zdecydowany zarys przyjmują już w preambule do KNZ, która brzmi: „My, Ludy Narodów Zjednoczonych, zdecydowane uchronić przyszłe pokolenia od klęsk wojny, która dwukrotnie za naszego życia wyrządziła ludzkości niewypowiedziane cierpienia, przywrócić wiarę w podstawowe prawa człowieka, w godność i wartość człowieka, w równouprawnienie mężczyzn i kobiet, w równość narodów dużych i małych, stworzyć warunki umożliwiające utrzymanie sprawiedliwości i poszanowanie zobowiązań wynikających z traktatów i innych źródeł prawa międzynarodowego, oraz popierać postęp społeczny i poprawę warunków życia w większej wolności – i w tym celu – postępować tolerancyjnie i współżyć w pokoju jak dobrzy sąsiedzi, zjednoczyć swe siły dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, zapewnić – przez przyjęcie zasad i ustanowienie metod – aby siły zbrojne były używane tylko we wspólnym interesie, korzystać z urządzeń międzynarodowych w celu popierania gospodarczego i społecznego postępu wszystkich narodów – postanowiliśmy zjednoczyć nasze wysiłki dla wypełnienia tych zadań". Według art. 1 KNZ cele ONZ są następujące: „1. Utrzymać międzynarodowy pokój i bezpieczeństwo, stosując skuteczne środki zbiorowe dla zapobiegania zagrożeniom pokoju i ich usuwania, tłumienia aktów agresji i innych naruszeń pokoju, łagodzić i załatwiać – w drodze pokojowej, według zasad sprawiedliwości i prawa międzynarodowego – spory lub sytuacje mogące prowadzić do naruszenia pokoju. 2. Rozwijać przyjazne stosunki między narodami, oparte na poszanowaniu zasady równouprawnienia i samostanowienia narodów, i stosować inne odpowiednie środki dla wzmocnienia powszechnego pokoju. 3. Doprowadzić do współdziałania międzynarodowego w rozwiązywaniu zagadnień o charakterze gospodarczym, społecznym, kulturalnym lub humanitarnym, jak również popierać i zachęcać do poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności dla wszystkich, bez względu na rasę, płeć, język lub wyznanie. 4. Być ośrodkiem uzgadniającym działalność międzynarodową, zmierzającą do osiągnięcia tych wspólnych celów".

[7] Zob. G. Matteucci, *International commercial mediation 2019 challenges and opportunities*, www.academia.edu/38868145/International_commercial_mediation_2019_challenges_and_opportunities [dostęp: 23.04.2019].

[8] Rozwiązywanie sporów w formie ugodowej to ok. 95% spraw. Tylko 5% spraw kończy swój bieg przez realizację strony procesowej. Zob. R. Cooter, T. Ulen, *Ekonomiczna analiza prawa*, Warszawa 2011, s. 539.

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

wiązanie dialogu pomiędzy stronami sporu i umożliwia przyjęcie wspólnie wypracowanych rozwiązań. Mediacja jest dialogiem wyłączonym z zewnętrznej obserwacji i nacisków poprzez zasadę poufności mediacji. Ukierunkowanie społeczeństw na koncyliacyjne formy rozwiązywania sporów spowodowało, iż w drugiej dekadzie XXI w. ONZ znacznie zintensyfikowało działania mające służyć rozwojowi ADR[9]. Organizacja Narodów Zjednoczonych nie była podmiotem innowacyjnym, instytucję mediacji w sporach międzynarodowych w sposób prawnie zagwarantowany znajdziemy bowiem już w konwencjach haskich z 1899 i 1907 r. o pokojowym załatwianiu sporów międzynarodowych[10].

Za podstawę udzielania pomocy przy rozwiązywaniu sporów uważa się art. 33 Karty Narodów Zjednoczonych, w której wprost odwołano się do mediacji, a jej wykorzystywanie w drodze procesów pokojowych ma miejsce niemal od początku powstania ONZ[11].

TRZY SFERY DZIAŁALNOŚCI ONZ Z UŻYCIEM MEDIACJI

1. Działalność promediacyjna ONZ ukierunkowana na zewnątrz organizacji

Działalność mediacyjna pod kierunkiem Departamentu Spraw Politycznych i Budowania Pokoju ONZ (Department of Political and Peacebuilding Affairs United Nations, DPPA) obejmuje prowadzenie mediacji z wykorzystaniem osoby Sekretarza Generalnego ONZ jako mediatora[12]. Wykonywanie mediacji jest ukierunkowane na rozwiązywanie sporów międzypaństwowych i wewnątrzpaństwowych.

W dziedzinie propagowania pokoju i zapewnienia bezpieczeństwa na świecie ONZ uruchomiła działania o charakterze mediacyjnym najwcześniej.

---

[9] Zob. rezolucja Walnego Zgromadzenia ONZ informująca o wzmocnieniu roli mediacji w procesie pokojowym, rozstrzyganiu sporów, zapobieganiu konfliktom i ich rozwiązywaniu z dnia 15 października 2012 r. (A/RES/66/291); rezolucja 65/283 z dnia 22 czerwca 2011 (A/RES/65/283) dotycząca wzmocnienia roli mediacji w procesie pokojowym, zapobiegania i rozstrzygania konfliktów.

[10] Laws of War: Pacific Settlement of International Disputes (Hague I), 29 July 1899, Convention (I) for the Pacific Settlement of International Disputes (Hague I), 29 July 1899, Title II. On Good Offices and Mediation, Articles 2–8, http://avalon.law.yale.edu/19th_century/hague01.asp [dostęp: 25.04.2019]; Laws of War: Pacific Settlement of International Disputes (Hague I), 18 October 1907, Convention for the Pacific Settlement of International Disputes, Part II. Good Offices and Mediation, Articles 2–8, https://avalon.law.yale.edu/20th_century/pacific.asp [dostęp: 25.04.2019].

[11] Art. 33 Karty Narodów Zjednoczonych w oryginale brzmi: „1. The parties to any dispute, the continuance of which is likely to endanger the maintenance of international peace and security, shall, first of all, seek a solution by negotiation, enquiry, mediation, conciliation, arbitration, judicial settlement, resort to regional agencies or arrangements, or other peaceful means of their own choice. 2. The Security Council shall, when it deems necessary, call upon the parties to settle their dispute by such means". Jedno z tłumaczeń jes następujące: „Jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że dalsze trwanie sporu zagrozi utrzymaniu międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, strony tego sporu winny szukać rozwiązania przede wszystkim w drodze rokowań, postępowania badawczego, pośrednictwa, pojednawstwa, rozjemstwa, załatwienia sądowego, skorzystania z instytucji lub porozumień regionalnych, albo innych środków pokojowych ich własnego wyboru". Owe procedury mogą być traktowane jako wyczerpujące, ponieważ termin „mediacja" może być interpretowany jako obejmujący dobre usługi (H. Kelsen, *The Law of the United Nations*, New York 1950, s. 376, za: Z.B. Rudnicki, *Międzynarodowe komisje badawcze w nowoczesnym systemie pokojowego rozwiązywania sporów międzynarodowych*, „Zeszyty Prawnicze UKSW" 2011, z. 11.3, s. 290).

[12] Sekretarz Generalny działa z uwzględnieniem art. 11, 14, 98 KNZ. Por. P. Kowalska, *Pozycja instytucjonalno-prawna Sekretarza Generalnego ONZ*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Acta Politica" 2009, nr 22, s. 67–77, passim.

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

Mediacja ONZ ma kilka zalet. Mając ponad 60 lat doświadczenia w tej dziedzinie, Organizacja Narodów Zjednoczonych ma większe doświadczenie instytucjonalne w mediacji niż jakakolwiek inna organizacja. Ponadto ma rozległą wiedzę fachową w zakresie wdrażania porozumień pokojowych poprzez realizację wielu misji pokojowych, a także wsparcie agencji ONZ dla wysiłków na rzecz budowania pokoju. Chociaż realizacja jakiegokolwiek porozumienia mediacyjnego zależy od zaangażowania stron, to takie wsparcie może stanowić ogromne wsparcie dla stron zmagających się z problemami […][13].

Sekretarz Generalny ONZ i jego przedstawiciele prowadzą działalność mediacyjną na wniosek stron sporu. Mediacja może być zainicjowana przez Sekretarza Generalnego lub w odpowiedzi na wniosek Rady Bezpieczeństwa lub Zgromadzenia Ogólnego[14]. Możliwe jest przyjęcie roli wspierającej, jako podmiotu pomagającego w organizacji i przeprowadzaniu procesu mediacji. Tworzone są zespoły mediacyjne dobierające narzędzia pracy dostosowane do sytuacji zastanej[15]. W raporcie Sekretarza Generalnego A. Guterresa czytamy, iż ze względu na wzrost liczby wojen domowych, migracji z nimi związanych, głodu oraz rozszerzania się konfliktów na płaszczyzny międzynarodowe należy skierować działania na koncyliacyjne formy rozwiązywania sporu, ponieważ ich wyniki są ukierunkowane na przyszłość[16]. Mediacja jest narzędziem, które musi być wykorzystywane w ramach zabiegów dyplomatycznych. W swoim sprawozdaniu Sekretarz Generalny wykazał pięć elementów ułatwiających mediację. Są to: 1) sprzyjające mediacji środowisko; 2) projektowanie mediacji obejmujące przyjęcie odpowiedniej strategii oraz komponentów procesu; 3) skuteczne działania, które dotyczą przygotowania logistycznego i administracyjnego. Możliwość prowadzenia skutecznych działań zapewnia posiadanie odpowiedniego zaplecza finansowego (tzw. funding); 4) pomoc przy wdrażaniu postanowień pokojowych oraz ich utrzymaniu; 5) budowanie potencjału, na który składają się szkolenia podmiotów wykonujących mediację oraz profesjonalizacja czynności mediacyjnych[17].

Formalne ukonstytuowanie się organu odpowiedzialnego za mediację można liczyć od założenia w 1992 r. Departamentu Spraw Politycznych (Department for Political Affairs, DPA), choć mediacja była wykorzystywana wcześniej[18]. W 2019 r. doszło do połączenia Departamentu Spraw Politycznych z Biurem Budowania Pokoju (Peacebuilding Support Office, PBSO), w wyniku czego została utworzona nowa jednostka, tj. DPPA[19]. Taka struktura za-

[13] *A Manual for UN Mediators: Advice from UN Representatives and Envoys*, Geneva 2010, s. 2.
[14] Rozważana jest problematyka bezstronności mediatora z ramienia ONZ w przypadku, gdy organizacja nałoży jednocześnie sankcje na podmioty zaangażowane w mediację. Praktyka pokazuje, jak skomplikowany jest problem i wskazuje na różne postawy przyjmowane w trakcie różnych mediacji. Zob. T. Biersteker, R. Brubaker, D. Lanz, *UN sanctions: liability or asset in mediation processes?*, 2018, www.hdcentre.org/publications/un-sanctions-liability-or-asset-in-mediation-processes [dostęp: 28.02.2020].
[15] *Report of the Secretary-General, United Nations Activities in Support of Mediation*, A/72/115, 27 June 2017, https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/DPA%20Report%20REV9%20ENG%20WEB.PDF [dostęp: 10.04.2020], s. 9.
[16] Aktywna działalność obecnego Sekretarza Generalnego ONZ jest wciąż widoczna. Zob. *Conflict Prevention and Mediation Briefing*, www.whatsinblue.org/2019/06/conflict-prevention-and-mediation-briefing.php [dostęp: 27.02.2020].
[17] *Report of the Secretary-General…*, passim.
[18] Zob. deklaracja z Manili w sprawie pokojowego rozwiązywania sporów międzynarodowych przyjęta w dniu 15 listopada 1982 r., https://peacemaker.un.org/node/91 [dostęp: 11.04.2020]. Podkreślono w niej, że Państwa rozwiązują wszelkie spory metodami pokojowymi..
[19] Struktura wsparcia mediacji w ramach DPA funkcjonuje od w 2016 r. Zob. E. Convergne, *Learning to Mediate? The Mediation Support Unit and the Production of Expertise by the UN*, "Journal of Intervention and Statebuilding" 2016, vol. 10(2), DOI: https://doi.org/10.1080/17502977.2015.1079959, s. 181–199.

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38
Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

pewnia wsparcie dla Rady Doradczej Wysokiego Szczebla ds. Mediacji (High-Level Advisory Board on Mediation, HLAB), ustanowionej przez Sekretarza Generalnego A. Guterresa we wrześniu 2017 r. W skład Rady wchodzi 18 osób, obecnych i byłych światowych liderów, wyższych urzędników i uznanych ekspertów[20]. DPPA opracowała również i utrzymuje narzędzie wsparcia mediacji online – UN Peacemaker[21]. Dysponuje też obszerną bazą ponad 750 porozumień pokojowych oraz materiałów informacyjnych na temat usług wsparcia mediacji ONZ, przeznaczoną dla profesjonalistów zajmujących się przywracaniem pokoju[22]. Obecnie w ramach Departamentu Spraw Politycznych i Budowy Pokoju ONZ mediacją zajmuje się utworzony w 2006 r. Centralny Ośrodek Wsparcia Mediacji (Mediation Support Unit, MSU) w ramach systemu ONZ. Jednostka została utworzona w celu zapewnienia profesjonalnego, przekrojowego wsparcia mediacji. MSU jest dostawcą usług dla szerokiego grona podmiotów, w tym systemu ONZ, organizacji regionalnych, państw członkowskich i odpowiednich podmiotów przywracających pokój[23]. W ramach MSU funkcjonuje Grupa Mediatorów w Gotowości, mogąca podjąć działania w ciągu 72 godzin[24]. ONZ wykonuje mediacje nie tylko przy pomocy własnych zasobów ludzkich, lecz także poprzez zaangażowanie mediatorów zewnętrznych, posiadających wiedzę i doświadczenie, lub zapraszając jako mediatora nie osobę, lecz państwo trzecie[25]. W celu zapewnienia globalnego bezpieczeństwa w ramach misji utrzymania pokoju prowadzone mediacje są traktowane jak ważny instrument możliwy do wykorzystania w trakcie prowadzonej przez ONZ działalności[26]. Na stronach ONZ dostępne są przykładowe dokumenty, przewodniki, podręczniki itp.[27] Liczba mediacji przeprowadzo-

[20] Zob. skład rady: *Secretary-General's High-Level Advisory Board on Mediation*, www.un.org/sg/en/content/sg/personnel-appointments/2017-09-13/secretary-general%E2%80%99s-high-level-advisory-board-mediation [dostęp: 18.09.2019].

[21] W piśmie, o charakterze dziękczynnym i sprawozdawczym jednocześnie, z dnia 21 listopada 2019 r. od Stałego Przedstawiciela Turcji do Organizacji Narodów Zjednoczonych, skierowanego do Sekretarza Generalnego, podnosi się o wzmożonej roli technologii dla procesów pokojowych. Powyższemu zagadnieniu został poświęcony jeden z paneli konferencji w sprawie mediacji nt. „Międzynarodowa mediacja pokojowa: bilans i perspektywy na przyszłość", która odbyła się w Stambule w dniu 31 października 2019 r. Wsparcie konferencji zapewniło m.in. DPPA. Zob. United Nations Assembly, *Letter dated 21 November 2019 from the Permanent Representative of Turkey to the United Nations addressed to the Secretary-General*, 25 November 2019 (A/74/561), https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SummaryOfTheSixthIstanbulConferenceOnMediation.pdf [dostęp: 20.04.2020].

[22] Political and Peacebuilding Affairs, *Prevention and Mediation*, https://dppa.un.org/en/prevention-and-mediation [dostęp: 24.04.2019].

[23] *Mediation Support Activities & Services*, https://peacemaker.un.org/mediation-support/activities-and-services [dostęp: 26.04.2019].

[24] K. Brown, *Mediation in the United Nations*, https://revistademediacion.com/en/articulos/mediation-in-the-united-nations [dostęp: 27.02.2020]. Odnośnie do kompetencji i składu osobowego w 2019 r. zob. *Standby Team of Senior Mediation Advisers*, https://peacemaker.un.org/mediation-support/stand-by-team [dostęp: 26.04.2019].

[25] K. Brown, *op. cit*. Mediacje o charakterze międzynarodowym, gdzie jako podmiot mediujący występuje państwo, mają już ugruntowaną pozycję w próbach rozwiązywania sporów międzynarodowych. Przykłady to: 1985 r. spór Chile – Argentyna, mediator: Watykan; 1981 r. spór USA – Iran, mediator: Algieria; 1978 r. spór USA – Wietnam, mediator: Francja. Zob. M. Tabernacka, *Negocjacje i mediacje w sferze publicznej*, Warszawa 2009, s. 96.

[26] Zob. UNIC Warsaw. Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie, www.unic.un.org.pl [dostęp: 24.04.2019].

[27] Zob. np. United Nations Department of Political Affairs, *Mediation Start-up Guidalines*, 2011, https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/MediationStartupGuidalines_UNDPA2011.pdf [dostęp: 24.04.2019]; United Nations Department of Political Affairs, *Natural Resources and Conflict: A Guide for Mediation Practitioners*, February 2015, https://peacemaker.un.org/NRC_MediationGuide_2015 [dostęp: 26.04.2019]; United Nations, *Guidance for Effective Mediation*, 2012, https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/GuidanceEffectiveMediation_UNDPA2012%28english

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38
Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

nych pod patronatem ONZ nie stanowi informacji jawnej. Z dokumentacji upublicznionej na stronach internetowych wynika, iż wyżsi rangą pracownicy Departamentu Spraw Politycznych pomagają zmniejszyć napięcie między stronami sporu poprzez cichą dyplomację. Po utworzeniu misji pokojowych ONZ lub biur ds. budowania pokoju szefowie misji i pracownicy misji często tworzą biura mediacji, aby zapewnić postęp procesu pokojowego. Pracownicy w systemie Organizacji Narodów Zjednoczonych są zaangażowani w negocjacje/mediacje na wielu różnych poziomach. W celu utrwalenia świadomości mediacji, rozbudowy i wzmocnienia kadr wykorzystywanych w mediacji, gromadzenia wiedzy i popularyzacji, a także wzmocnienia udziału kobiet w 2010 r. powołano Grupę Przyjaciół Mediacji (Group of Friends of Mediation)[28]. Promowanie informacji o działaniach mediacyjnych ONZ następuje również za pośrednictwem sieci współpracujących organizacji, głównie pozarządowych[29].

Działalność Komisji ONZ ds. Międzynarodowego Prawa Handlowego, Zespół II: Arbitraż i koncyliacja / Rozwiązywanie sporów[30]. Jest to komórka ONZ specjalizująca się w wykorzystywaniu mediacji do opanowywania sporów handlowych w różnych konfiguracjach podmiotowych[31].

Komisja ONZ ds. Handlu Międzynarodowego i Prawa jest głównym organem prawnym Organizacji Narodów Zjednoczonych w dziedzinie międzynarodowego prawa handlowego. UNCITRAL specjalizuje się w reformie prawa handlowego od ponad 50 lat. Jej działalność polega na modernizacji i harmonizacji zasad dotyczących międzynarodowego biznesu[32]. Prace badawcze nad konkretnymi problemami są powierzone grupom roboczym (zespołom), które opracowują zagadnienia z określonej tematyki. Grupą roboczą zajmującą się mediacją jest Zespół II: Arbitraż i koncyliacja / Rozwiązywanie sporów[33]. W 2018 r. została przyjęta ustawa modelowa w sprawie międzynarodowej mediacji handlowej i międzynarodowych porozumień ugodowych wynikających z mediacji. Zmiana nastąpiła poprzez uzupełnienie ustawy modelowej przyjętej w 2002 r. jako ustawy modelowej w sprawie międzynarodowego postępowania pojednawczego w sprawach handlowych[34]. W 2018 r. dodano

%29_0.pdf [dostęp: 24.04.2019]; *Guidance for Mediators: Addressing Conflict-Related Sexual Violence in Ceasefire and Peace Agreements*, 2012, https://peacemaker.un.org/node/1447 [dostęp: 24.04.2019].

[28] K. Brown, *op. cit*. Zob. także: *Group of Friends of Mediation*, https://peacemaker.un.org/friendsofmediation [dostęp: 6.03.2020].

[29] *Mediation Support Network*, https://peacemaker.un.org/mediation-networks/MSN [dostęp: 6.03.2020].

[30] United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL), Working Group II: Arbitration and Conciliation / Dispute Settlement.

[31] W obecnie funkcjonującej globalnej gospodarce mamy do czynienia z podmiotami o różnym pochodzeniu, jak np. państwa, korporacje międzynarodowe, podmioty charakteryzujące się partnerstwem publiczno-prywatnym, osoby fizyczne.

[32] United Nations Commission on International Trade Law, https://uncitral.un.org [dostęp: 27.04.2019].

[33] *A Guide to UNCITRAL: Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law*, Vienna, 2013, https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/12-57491-guide-to-uncitral-e.pdf [dostęp: 27.04.2019], s. 7, 46.

[34] Prace legislacyjne stanowiące tematykę niniejszego artykułu miały miejsce wcześniej. Przyjęte przez UNCITRAL w dniu 23 lipca 1980 r. zasady postępowania pojednawczego UNCITRAL stanowią obszerny zbiór zasad proceduralnych, co do których strony mogą uzgodnić prowadzenie postępowania pojednawczego wynikającego z ich stosunków handlowych. Regulamin obejmuje wszystkie aspekty postępowania pojednawczego, zawiera wzorcową klauzulę pojednawczą, a także określa, kiedy postępowanie pojednawcze uznaje się za rozpoczęte i zakończone oraz odnosi się do aspektów proceduralnych związanych z mianowaniem i rolą mediatorów oraz ogólnym przebiegiem postępowania. Zob. rezolucja 35/52 przyjęta przez Walne Zgromadzenie w dniu 4 grudnia 1980 r., Zasady pojednawcze Komisji Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowego Prawa Handlowego, www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/conc-rules/conc-rules-e.pdf [dostęp: 26.04.2019].

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38
Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

nową sekcję dotyczącą międzynarodowych porozumień ugodowych i ich egzekwowania[35]. Ustawa modelowa ma na celu wspieranie państw w reformowaniu i unowocześnianiu prawodawstwa w zakresie dotyczącym instytucji mediacji. Przewiduje ona jednolite zasady w odniesieniu do procesu mediacji i ma na celu zachęcanie do korzystania z mediacji oraz zapewnienie większej przewidywalności i pewności w jej wykorzystywaniu. Aby uniknąć niepewności wynikającej z braku przepisów ustawowych, ustawa modelowa odnosi się do aspektów proceduralnych mediacji, w tym do wyznaczenia mediatorów, rozpoczęcia i zakończenia mediacji, prowadzenia mediacji, komunikacji między mediatorem a stronami postępowania, poufności mediacji i dopuszczalności dowodów uzyskanych w trakcie procedury w innych postępowaniach. Ponadto poruszane są kwestie, które mogą pojawić się po przeprowadzeniu mediacji, takie jak mediator występujący w roli arbitra czy wykonalność ugody[36]. W latach 2002–2017 model mediacji przyjęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych został recypowany przez 33 państwa, m.in. przez Francję, Belgię, RPA, Węgry, USA (niektóre stany), Kanadę, Malezję i Czarnogórę[37]. Świadczy to o zbliżonych konkretnych rozwiązaniach prawodawczych w różnych porządkach prawnych oraz o tendencjach uniwersalistycznych w dziedzinie mediacji.

W kontekście obszaru działań UNCITRAL bardzo ważne miejsce zajmuje wykonalność ugód mediacyjnych, których zawieranie jest prywatnoprawną kompetencją podmiotów zainteresowanych[38]. Możliwości egzekucyjne decydują o „zbywalności" mediacji w stosunkach handlowych ponadnarodowych i międzynarodowych. Z tego powodu działania UNCITRAL zmierzają do osiągnięcia względnej jednolitości rozwiązań ustawodawstw krajowych[39]. Ewentualna egzekucja ugody uwarunkowana jest zasadami porządku prawnego, w obrębie którego ugoda mediacyjna jest zawierana. Nie decyduje zaś kryterium podmiotowe[40]. Potrzeba uregulowania kwestii zatwierdzania i wykonywania ugody mediacyjnej wynika z faktu, że ustawodawstwo w państwach członkowskich ONZ nie jest jednolite[41].

---

[35] Zob. United Nations Commission on International Trade Law, https://uncitral.un.org [dostęp: 27.04.2019]. Zob. także: Resolution adopted by the General Assembly [on the report of the Sixth Committee (A/57/562 and Corr. 1)] 57/18. Model Law on International Commercial Conciliation of the United Nations Commission on International Trade Law, A/RES/57/18, 24 January 2003, https://core.ac.uk/download/pdf/11165469.pdf [dostęp: 10.08.2019].

[36] We wcześniej przyjętych tekstach i odpowiednich dokumentach UNCITRAL używał terminu „postępowanie pojednawcze" przy założeniu, że terminy „postępowanie pojednawcze" i „mediacja" są zamienne. Zmieniając ustawę modelową, UNCITRAL zdecydował się użyć terminu „mediacja" celem dostosowania się do rzeczywistego i praktycznego używania terminów i z oczekiwaniem, że zmiana ta ułatwi promocję i zwiększy widoczność ustawy modelowej. Ta zmiana terminologii nie ma żadnych konsekwencji merytorycznych ani koncepcyjnych. Zob. United Nations Commission on International Trade Law, https://uncitral.un.org [dostęp: 27.04.2019].

[37] *Status: UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation (2002)*, https://uncitral.un.org/en/texts/arbitration/modellaw/commercial_conciliation/status [dostęp: 27.04.2019].

[38] J. Kaczor, *Prywatnoprawny kontekst wykonywania kompetencji*, [w:] *Z zagadnień teorii i filozofii prawa. Kompetencja ze stanowiska teorii i filozofii prawa*, red. W. Jedlecka, Wrocław 2004, s. 129. Jednocześnie autor podkreśla, iż utożsamianie kompetencji ze stosunkiem władztwa można wytłumaczyć specyfiką prawa publicznego. *Ibidem*, s. 34–35.

[39] Konwencja Singapurska, 6–7 sierpnia 2019 r. (Konwencja o międzynarodowych umowach ugodowych wynikających z mediacji), www.singaporeconvention.org [dostęp: 13.03.2020].

[40] M. Žukauskaitė, *Enforcement of Mediated Settlement Agreements*, "Vilnius University Press" 2019, vol. 111, DOI: https://doi.org/10.15388/Teise.2019.111.12, s. 207.

[41] Kraje, w których prawo nie wymaga się nałożenia klauzuli wykonalności do zatwierdzenia ugody mediacyjnej, to np. Izrael, Nowa Zelandia, Japonia, częściowo Czechy. Wykonalność ugody mediacyjnej zapewniona jest prawnie w przypadku mediacji sądowej lub zatwierdzenia sądowego (np. Chiny, Singapur, Brazylia, Polska,

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

2. Działalność promediacyjna ukierunkowana do wewnątrz ONZ

Organizacja Narodów Zjednoczonych zatrudnia dziesiątki tysięcy ludzi wywodzących się z różnych narodowości, kultur i działających na różnym terenie. Ten obszar jest właściwy dla działalności Ombudsmana w ramach świadczonych usług mediacyjnych. Podmiot ten zajmuje się środowiskiem wewnętrznym organizacji, rozwiązuje spory, w tym w drodze mediacji, pomiędzy pracownikami ONZ[42].

Organizacja Narodów Zjednoczonych jest podmiotem, w którym zatrudnionych jest kilkadziesiąt tysięcy osób[43]. Współpraca tylu ludzi na wielu płaszczyznach jest konfliktogenna i dlatego wymaga działań minimalizujących skutki ewentualnych sporów. Na mocy rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ 62/228 w 2007 r. powołano Służbę Mediacyjną, a instytucja Ombudsmana powstała w 2008 r.[44] Miało to związek z administracyjną reformą orzekania w sprawach pracowniczych. Ustanowiono Trybunał ds. Sporów jako pierwszą instancję. Właściwość w przedmiocie odwołań należy do Trybunału Odwoławczego. Podmiotom powierzono kompetencje do rozpoznawania wszystkich spraw pracowniczych[45]. Zadaniem Ombudsmana jest zapewnienie prowadzenia mediacji dla podmiotów zatrudnionych w ONZ i instytucjach stowarzyszonych. W dniu 22 czerwca 2016 r. zostały wydane warunki działania Biura Ombudsmana i Usług Mediacyjnych[46]. Według informacji podanej na stronie internetowej UN Ombudsman and Mediation Services definicja mediacji brzmi:

> Mediacja jest dobrowolnym procesem prowadzonym w sposób poufny, w którym przeszkolona osoba neutralna, znana jako mediator, pomaga stronom w dążeniu do wynegocjowania porozumienia w sprawie sporu lub różnicy, przy czym strony same pozostają pod kontrolą decyzji o zawarciu ugody i warunków jej rozwiązania[47].

Indie). W niektórych porządkach prawnych nie ma możliwości nałożenia klauzuli wykonalności. W celu uzyskania możliwości przymusowej wykonalności należy skorzystać z drogi sądowej (np. Kambodża, Liban, Republika Południowej Afryki). Zob. *ibidem*, s. 207. Niejednoznaczna sytuacja w kwestii zatwierdzania ugód mediacyjnych występuje w USA. Zob. K.S. Hobbs, *Mediation Confidentiality and Enforceable Settlements: Deal or No Deal?*, www.mediate.com/articles/hobbsk1.cfm [dostęp: 13.11.2019]. O braku jednolitości mechanizmów zatwierdzania ugody mediacyjnej na terenie USA zob. także: S.F. Ali, *Court Mediation Reform: Efficiency, Confidence and Perceptions of Justice*, Cheltenham 2018, s. 152.

[42] United Nations Ombudsman and Mediation Services, www.un.org/en/ombudsman [dostęp: 13.03.2020].

[43] Całkowita liczba pracowników ONZ (Sekretariatu Generalnego i jednostek podległych) na dzień 31 grudnia 2017 r. wynosiła 75 903 osób według sprawozdania z okresu od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r. Zob. United Nations General Assembly, *Composition of the Secretariat: Staff demographics – Report of the Secretary-General*, A/73/79, 12 April 2018, https://digitallibrary.un.org/record/1627944 [dostęp: 28.04.2019], Table 3, s. 15.

[44] Resolution adopted by the General Assembly on 22 December 2007 [on the report of the Fifth Committee (A/62/597)] 62/228. Administration of justice at the United Nations, A/RES/62/228, 6 February 2008, https://undocs.org/pdf?symbol=en/A/RES/62/228 [dostęp: 28.04.2019]. Zob. także krótką historię Biura Rzecznika Praw Obywatelskich i Usług Mediacyjnych na stronie www.un.org, gdzie początki usług mediacyjnych datowane są na 1993 r.

[45] W. Kilarski, *Nowy system sądowego rozstrzygania sporów pracowniczych w Organizacji Narodów Zjednoczonych*, „Przegląd Prawa i Administracji" 2010, t. 83, s. 54–60. Zob. także: R. Leighton, *Free advice and representation for staff members: The roles of the Office of Staff Legal Assistance in the United Nations internal justice system*, [w:] *Best Practices in Resolving Employment Disputes in International Organizations: Conference Proceedings*, ed. A. Talvik, Geneva 2015.

[46] *Terms of reference for the Office of the United Nations Ombudsman and Mediation Services*, ST/SGB/2016/7, 22 June 2016, https://hr.un.org/content/office-ombudsman-appointment-and-terms-reference-ombudsman [dostęp: 28.04.2019].

[47] www.un.org/en/ombudsman/medservices.shtml [dostęp: 28.04.2019].

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38
Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

Ombudsman może nieformalnie badać szereg kwestii związanych z zatrudnieniem w Organizacji Narodów Zjednoczonych. Oto przykładowe zagadnienia, jakimi może się zajmować: odszkodowania i świadczenia (m.in. kwestie związane z wynagrodzeniami, emeryturami, urlopami, ubezpieczeniami zdrowotnymi i różnymi innymi uprawnieniami); relacje ewaluacyjne (sprawy pomiędzy organami nadzoru odnoszące się do różnic interpersonalnych, szacunku, traktowania, komunikacji, klimatu w zespole i zarządzania wydajnością); relacje międzyludzkie (m.in. sprawy dotyczące różnic międzyludzkich, szacunku, traktowania, komunikacji, klimatu w zespole); praca i kariera (kwestie związane z procesami składania podań o pracę i selekcji, postępem i rozwojem kariery, warunkami umowy, pożyczką, oddelegowaniem, przeniesieniem, rotacją, procesem przechodzenia na emeryturę); kwestie związane z molestowaniem, dyskryminacją, marnotrawstwem i nadużywaniem funduszy, procesami dochodzeniowymi i dyscyplinarnymi, działaniami odwetowymi; bezpieczeństwo, zdrowie, dobrostan, stres i praca czy życie zawodowe; usługi/administracja (HR, fundusz emerytalny, jednostka podatkowa itp.); organizacja, przywództwo i zarządzanie (m.in. kwestie związane z klimatem organizacyjnym, morale, kulturą, komunikacją, zagadnieniami związanymi z przywództwem w organizacji i stylami zarządzania); wartości, etyka i standardy (kwestie związane z podstawowymi wartościami Organizacji Narodów Zjednoczonych i kodeksem etycznym)[48].

Na stronie internetowej biura Ombudsmana i Usług Mediacyjnych zwraca się uwagę na satysfakcję stron postępowania oraz szybkość i związaną z nią efektywność czasową. Znaczenie mają też nieformalność postępowania i redukcja stresu dla wszystkich uczestników postępowania. Kontrola nad procesem jest powierzona stronom, co daje różne możliwości w zakresie kształtowania jego wyniku i treści ewentualnej ugody. W ramach mediacji można wypracować szeroki wachlarz opcji rozliczeniowych ponad rozliczeniami pieniężnymi[49]. Zasady mediacji wzorowane są na Kodeksie Etyki Międzynarodowego Stowarzyszenia Rzeczników Praw Obywatelskich (Code of Ethics of the International Ombudsman Association)[50].

PODSUMOWANIE

Prowadzenie mediacji przez ONZ ma prawnie ugruntowaną podstawę w postaci zapisów w Karcie Narodów Zjednoczonych oraz w aktach normatywnych wydanych w trakcie istnienia organizacji. Promediacyjna działalność ONZ, przejawiająca się w dynamice legislacyjnej, od kilkunastu lat jest bardzo widoczna i przekłada się na realne zaangażowanie struktur podmiotu, co można zaobserwować w przestrzeni internetowej, w szczególności warto zwrócić uwagę na działalność Departamentu Spraw Politycznych i Budowania Pokoju oraz Sekretarza Generalnego ONZ. Organizacja dąży, bazując na zdobytym doświadczeniu, do wzmocnienia działalności promediacyjnej, pokazując tym samym kierunki rozwoju w dzie-

[48] www.un.org/en/ombudsman/issues.shtml [dostęp: 24.04.2019].
[49] *What is mediation? How does mediation work?*, www.un.org/en/ombudsman/medservices.shtml [dostęp: 25.04.2019].
[50] www.un.org/en/ombudsman/principles.shtml [dostęp: 24.04.2019]; International Ombudsman Association, *Code of Ethics*, www.ombudsassociation.org/assets/IOA%20Code%20of%20Ethics.pdf [dostęp: 24.04.2019]; International Ombudsman Association, *Standards of Practice*, www.ombudsassociation.org/assets/docs/IOA_Standards_of_Practice_Oct09.pdf [dostęp: 24.04.2019].

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

dzinie reakcji na spór. ONZ organizuje i wykonuje mediację w trzech podstawowych sferach działalności, nadzorowanych przez Departament Spraw Politycznych i Budowania Pokoju, Komisję ONZ ds. Międzynarodowego Prawa Handlowego (UNCITRAL) oraz Ombudsmana. W ten sposób realizuje cele określone w Karcie Narodów Zjednoczonych. Ze względu na obecność zasady poufności zakładam, że praktyka mediacyjna ONZ jest bardziej rozbudowana niż można wnioskować na podstawie oficjalnych dokumentów.

BIBLIOGRAFIA

LITERATURA

A Guide to UNCITRAL: Basic facts about the United Nations Commission on International Trade Law, Vienna, 2013, https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/12-57491-guide-to-uncitral-e.pdf [dostęp: 27.04.2019].

A Manual for UN Mediators: Advice from UN Representatives and Envoys, Geneva 2010.

Ali S.F., *Court Mediation Reform: Efficiency, Confidence and Perceptions of Justice*, Cheltenham 2018.

Biersteker T., Brubaker R., Lanz D., *UN sanctions: liability or asset in mediation processes?*, 2018, www.hdcentre.org/publications/un-sanctions-liability-or-asset-in-mediation-processes [dostęp: 28.02.2020].

Brown K., *Mediation in the United Nations*, https://revistademediacion.com/en/articulos/mediation-in-the-united-nations [dostęp: 27.02.2020].

Conflict Prevention and Mediation Briefing, www.whatsinblue.org/2019/06/conflict-prevention-and-mediation-briefing.php [dostęp: 27.02.2020].

Convergne E., *Learning to Mediate? The Mediation Support Unit and the Production of Expertise by the UN*, "Journal of Intervention and Statebuilding" 2016, vol. 10(2), **DOI: https://doi.org/10.1080/17502977.2015.1079959**.

Cooter R., Ulen T., *Ekonomiczna analiza prawa*, Warszawa 2011.

Group of Friends of Mediation, https://peacemaker.un.org/friendsofmediation [dostęp: 6.03.2020].

Guidance for Mediators: Addressing Conflict-Related Sexual Violence in Ceasefire and Peace Agreements, 2012, https://peacemaker.un.org/node/1447 [dostęp: 24.04.2019].

Hertel A. von, Vovsik W., Fischer R., Wiese J., *Verhandlungstechnik und Konfliktmanagement durch Roger Fisher*, www.mediation-dach.com [dostęp: 18.09.2019].

Hobbs K.S., *Mediation Confidentiality and Enforceable Settlements: Deal or No Deal?*, www.mediate.com/articles/hobbsk1.cfm [dostęp: 13.11.2019].

International Ombudsman Association, *Code of Ethics*, www.ombudsassociation.org/assets/IOA%20Code%20of%20Ethics.pdf [dostęp: 24.04.2019].

International Ombudsman Association, *Standards of Practice*, www.ombudsassociation.org/assets/docs/IOA_Standards_of_Practice_Oct09.pdf [dostęp: 24.04.2019].

Kaczor J., *Prywatnoprawny kontekst wykonywania kompetencji*, [w:] *Z zagadnień teorii i filozofii prawa. Kompetencja ze stanowiska teorii i filozofii prawa*, red. W. Jedlecka, Wrocław 2004.

Kelsen H., *The Law of the United Nations*, New York 1950.

Kilarski W., *Nowy system sądowego rozstrzygania sporów pracowniczych w Organizacji Narodów Zjednoczonych*, „Przegląd Prawa i Administracji" 2010, t. 83.

Komarnicki H., *Decyzje polityczne i proces decyzyjny*, [w:] *Wprowadzenie do nauki o państwie i prawie*, red. B. Szmulik, M. Żmigrodzki, Lublin 2010.

Kowalska P., *Pozycja instytucjonalno-prawna Sekretarza Generalnego ONZ*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Acta Politica" 2009, nr 22.

Leighton R., *Free advice and representation for staff members: The roles of the Office of Staff Legal Assistance in the United Nations internal justice system*, [w:] *Best Practices in Resolving Employment Disputes in International Organizations: Conference Proceedings*, ed. A. Talvik, Geneva 2015.

Matteucci G., *International commercial mediation 2019 challenges and opportunities*, www.academia.edu/38868145/International_commercial_mediation_2019_challenges_and_opportunities [dostęp: 23.04.2019].

Mediation Support Activities & Services, https://peacemaker.un.org/mediation-support/activities-and-services [dostęp: 26.04.2019].

Mediation Support Network, https://peacemaker.un.org/mediation-networks/MSN [dostęp: 6.03.2020].

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

Political and Peacebuilding Affairs, *Prevention and Mediation*, https://dppa.un.org/en/prevention-and-mediation [dostęp: 24.04.2019].

Report of the Secretary-General, United Nations Activities in Support of Mediation, A/72/115, 27 June 2017, https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/DPA%20Report%20REV9%20ENG%20WEB.PDF [dostęp: 10.04.2020].

Rudnicki Z.B., *Międzynarodowe komisje badawcze w nowoczesnym systemie pokojowego rozwiązywania sporów międzynarodowych*, „Zeszyty Prawnicze UKSW" 2011, z. 11.3.

Secretary-General's High-Level Advisory Board on Mediation, www.un.org/sg/en/content/sg/personnel-appointments/2017-09-13/secretary-general%E2%80%99s-high-level-advisory-board-mediation [dostęp: 18.09.2019].

Standby Team of Senior Mediation Advisers, https://peacemaker.un.org/mediation-support/stand-by-team [dostęp: 26.04.2019].

Status: UNCITRAL Model Law on International Commercial Conciliation (2002), https://uncitral.un.org/en/texts/arbitration/modellaw/commercial_conciliation/status [dostęp: 27.04.2019].

Tabernacka M., *Negocjacje i mediacje w sferze publicznej*, Warszawa 2009.

UNIC Warsaw. Ośrodek Informacji ONZ w Warszawie, www.unic.un.org.pl [dostęp: 24.04.2019].

United Nations, *Guidance for Effective Mediation*, 2012, https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/GuidanceEffectiveMediation_UNDPA2012%28english%29_0.pdf [dostęp: 24.04.2019].

United Nations Assembly, *Letter dated 21 November 2019 from the Permanent Representative of Turkey to the United Nations addressed to the Secretary-General*, 25 November 2019 (A/74/561), https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/SummaryOfTheSixthIstanbulConferenceOnMediation.pdf [dostęp: 20.04.2020].

United Nations Commission on International Trade Law, https://uncitral.un.org [dostęp: 27.04.2019].

United Nations Department of Political Affairs, *Mediation Start-up Guidalines*, 2011, https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/MediationStartupGuidalines_UNDPA2011.pdf [dostęp: 24.04.2019].

United Nations Department of Political Affairs, *Natural Resources and Conflict: A Guide for Mediation Practitioners*, February 2015, https://peacemaker.un.org/NRC_MediationGuide_2015 [dostęp: 26.04.2019].

United Nations General Assembly, *Composition of the Secretariat: Staff demographics – Report of the Secretary-General*, A/73/79, 12 April 2018, https://digitallibrary.un.org/record/1627944 [dostęp: 28.04.2019].

United Nations Ombudsman and Mediation Services, www.un.org/en/ombudsman [dostęp: 13.03.2020].

What is mediation? How does mediation work?, www.un.org/en/ombudsman/medservices.shtml [dostęp: 25.04.2019].

Wróbel S., *Polityka i proces polityczny*, [w:] *Wprowadzenie do nauki o państwie i prawie*, red. B. Szmulik, M. Żmigrodzki, Lublin 2010.

Ziembiński Z., *Życie społeczne i jego formy*, [w:] *Kompendium wiedzy o społeczeństwie, państwie i prawie*, red. M. Kordela, Warszawa 2011.

Žukauskaitė M., *Enforcement of Mediated Settlement Agreements*, "Vilnius University Press" 2019, vol. 111, **DOI: https://doi.org/10.15388/Teise.2019.111.12**.

AKTY PRAWNE

Deklaracja z Manili w sprawie pokojowego rozwiązywania sporów międzynarodowych przyjęta w dniu 15 listopada 1982 r., https://peacemaker.un.org/node/91 [dostęp: 11.04.2020].

Karta Narodów Zjednoczonych (Dz.U. 1947, nr 23, poz. 90).

Konwencja Singapurska, 6–7 sierpnia 2019 r. (Konwencja o międzynarodowych umowach ugodowych wynikających z mediacji).

Laws of War: Pacific Settlement of International Disputes (Hague I), 29 July 1899, Convention (I) for the Pacific Settlement of International Disputes (Hague I), 29 July 1899.

Laws of War: Pacific Settlement of International Disputes (Hague I), 18 October 1907, Convention for the Pacific Settlement of International Disputes.

Resolution adopted by the General Assembly [on the report of the Sixth Committee (A/57/562 and Corr. 1)] 57/18. Model Law on International Commercial Conciliation of the United Nations Commission on International Trade Law, A/RES/57/18, 24 January 2003.

Resolution adopted by the General Assembly on 22 December 2007 [on the report of the Fifth Committee (A/62/597)] 62/228. Administration of justice at the United Nations, A/RES/62/228, 6 February 2008.

Pobrane z czasopisma Studia Iuridica Lublinensia **http://studiaiuridica.umcs.pl**
Data: 28/11/2026 06:53:38

Uwaga! Artykuł został opublikowany w dwóch wersjach językowych – podstawą do cytowań jest wersja angielska

Rezolucja 35/52 przyjęta przez Walne Zgromadzenie w dniu 4 grudnia 1980 r., Zasady pojednawcze Komisji Narodów Zjednoczonych ds. Międzynarodowego Prawa Handlowego.

Rezolucja 65/283 z dnia 22 czerwca 2011 (A/RES/65/283) dotycząca wzmocnienia roli mediacji w procesie pokojowym, zapobiegania i rozstrzygania konfliktów.

Rezolucja Walnego Zgromadzenia ONZ informująca o wzmocnieniu roli mediacji w procesie pokojowym, rozstrzyganiu sporów, zapobieganiu konfliktom i ich rozwiązywaniu z dnia 15 października 2012 r. (A/RES/66/291).

UMCS